

HOORCOMMISSIE IEDEREEN TAALHELD

OVERZICHT

- Taalontwikkeling en ongelijkheid
- Eye-tracking onderzoek
- Beleidsaanbevelingen
- Reflectie op het taalheldplan vanuit het onderzoek

TAAALONTWIKK ELING & ONGELIJKHEID

TAALONTWIKKELING

- **Taalontwikkeling is een langdurig, intersectioneel, grillig proces**
- **Hoe stimuleren we de taalontwikkeling?**
 - Internationale studies en meta-analyses wijzen keer op keer op het belang van leerkracht-kind interacties (Jiang et al., 2025; Justice et al., 2018).

Alle leenders hebben nood aan:

Taalaanbod

input van hoge kwaliteit -
met kansen om
woordenschat te
verwerven en lezen te
ontwikkelen

Taalruimte

kansen om taal te
produceren en in
interactie te gaan

Feedback

rijke feedback om
zich te helpen
verbeteren

TAAALSTIMULERENDE INTERACTIE EN ONGELIJKHEID

- Onderwijscontexten extra van belang voor de taalontwikkeling van kwetsbare of meertalige kleuters (Raudenbush & Eschmann, 2015; Sierens et al., 2020)
- **Veel meer dan thuistaal alleen:** kinderen met een lagere sociaal-economische achtergrond horen minder taal thuis (Gilkerson et al., 2017)
- Ongelijkheidsmechanismes ook op school (Peleman et al., 2020; Menninga et al., 2017)
- **Spiegeleffect:** bidirectionele relatie tussen taaloutput van leraren en kinderen, waarbij kinderen de leraar meer beïnvloeden dan omgekeerd (Menninga et al., 2017; Justice et al., 2013)

OBSERVATIESTUDIES IN DE KLEUTERKLAS IN VLAANDEREN

Peleman en collega's (2020) & Duthois en collega's (2025)

- De **kwantiteit** aan interacties in de kleuterklas is onvoldoende.
- Veel wachten, te weinig kansen tot gesprek worden gegrepen
- De **kwaliteit** van de interacties is onvoldoende
- Veel korte zinnen, directieve uitspraken, gesloten vragen
- De interacties zijn **ongelijk** (zowel kwaliteit als kwantiteit)

el je vraag

vṛt nws

Binnenland Samenleving

Kleuters komen soms tot amper 10 seconden taalproductie met leerkracht per dag: "Dit werkt ongelijkheid niet weg"

ONS ONDERZOEK

**Kleuters met minder taalvaardigheid
krijgen minder oogcontact van
leerkracht: 'Dat is zorgwekkend'**

MOBIELE EYE TRACKING IN HET KLEUTERONDERWIJS

- 80 leerkrachten, 575 kinderen
- 2300 minuten mobiele eye tracking
- 2047 spreekbeurten
- Multimodale conversatie-analyse
- Stimulated recall interviews met 25 leerkrachten

RESULTATEN

- De aandacht van de leerkracht is niet gelijk verdeeld
- $S_d = 44$ seconden (50% van het gemiddelde)
- Minimum: 5 seconden
- Maximum: 530 seconden

**PERFECT GELIJK VERDEELDE
AANDACHT IS NOOIT EEN DOEL
OP ZICH**

RESULTATEN

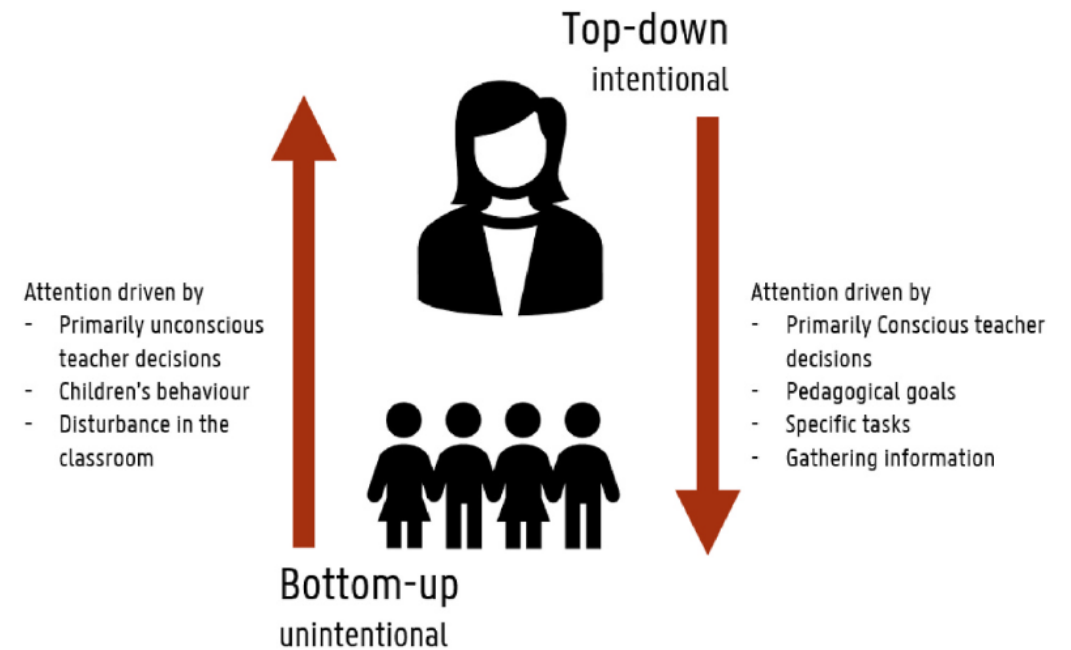
- Talig kwetsbare leerlingen worden het minst aangekeken
- Negatief binomiaal modellen
- De aandacht van de leerkracht kan voorspeld worden door....
 - spreekdurf
 - taalachtergrond
 - taalontwikkeling

OP ZOEK NAAR VERKLARINGEN EN OPLOSSINGEN: INTERVIEWS + CONVERSATIE-ANALYSE

REFLECTIE IS EEN ESSENTIEEL ONDERDEEL VAN TAAALSTIMULERING

- Onderscheid tussen intentionele en niet-intentionele interactie
- Relatie tussen meer reflectie en het betrekken van “talig kwetsbare leerlingen” in intentionele interactie

Waarover gaan we spreken? Welke visuele ondersteuning neem ik mee? Hoe ga ik de groep samenstellen? In welke hoek ga ik meespelen? Welke taalprikkelers zijn aanwezig in welke hoek? Welke woordenschat centraal? Ga ik preteachen?

**Interactie in de
klas toch niet zo
eenvoudig...**

**Tijd en ruimte
voor reflectie
zijn**

Welke kleuter hoorde ik niet? Bij welke kleuter heb ik lage verwachtingen? Hoe komt het dat deze kleuter niets gezegd heeft? Heb ik eenvoudigere taal gebruikt bij bepaalde kleuters? ...

CONCLUSIES

Naar intentionele interactie voor en met elke kleuter

- De aandacht van de leerkracht is niet gelijk verdeeld over kinderen
- Een taalactiviteit is voor het ene kind een bron van één-op-één uitwisseling en voor het andere kind hooguit een kans tot “meeluisteren”
- Talig kwetsbare leerlingen lopen risico over het hoofd gezien te worden
- Er is een onderscheid tussen intentionele en niet-intentionele interactie
- Intentionele interactie vereist planning, regie en reflectie

AANBEVELINGEN

- **Bouw systematisch reflectietijd en professionalisering in voor leraren**
- Videoreflectie, collegiale visitaties, je interactiekansen in kaart brengen evidence-based, maar vragen tijd (Breese et al. 2023; İnan-Kaya and Rubie-Davies 2022; Jensen and Brandi, 2018; Peeters and Sharmahd, 2014)
- **Leraren vragen kleinere klassen**
- In het kleuteronderwijs worden meer relaties tussen leerkracht-leerling ratio en leeruitkomsten vastgesteld dan in andere contexten (Bowne et al., 2017; Dalgaart et al., 2022; Francis & Barnett, 2019)
- **Herwaardeer het belang van “babbelen” met kleuters**
- Meespelen is ook leren (Stagnetti et al., 2015)
- Kwaliteitsvolle interactie is meer dan doelen afvinken

(BELEIDS)REFLECTIES

**AAN DE SLAG GAAN MET
“TAAALHELDEN” IS NODIG?**

AAN DE SLAG GAAN MET TAALHELDEN IS NODIG

- Leerlingen die de woorden niet hebben om leerkansen te creëren of te grijpen, worden over het hoofd gezien (Goldberg et al., 2021; Duthois et al., 2025; Duthois et al., 2026)
- Taalstimulering is een belangrijk instrument in het creëren van onderwijskansen

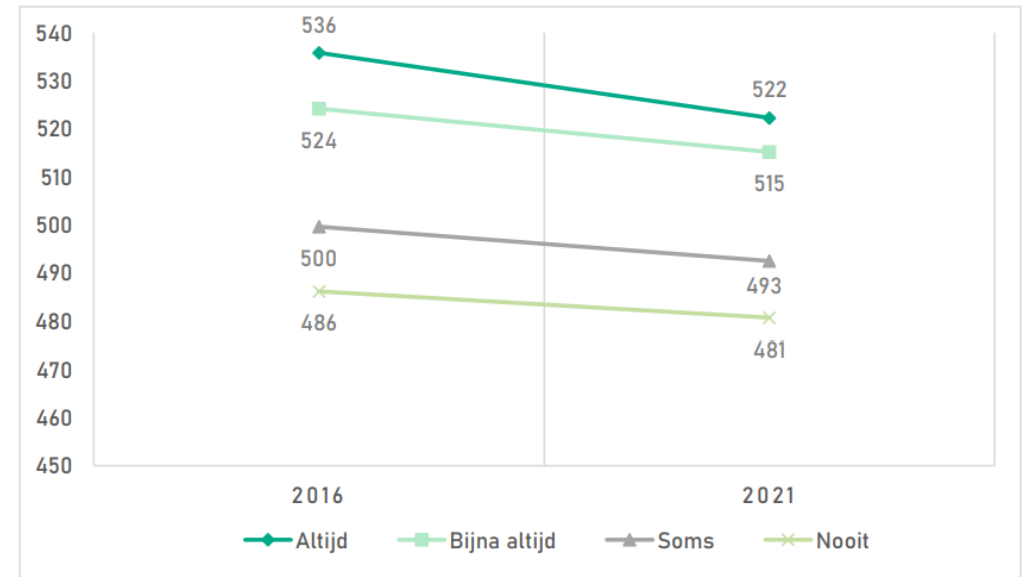
**“TALIG KWETSBAAR” IS MEER
DAN ANDERSTALIG?**

JA, TALIG KWETSBAAR IS MEER DAN ANDERSTALIG

- De sterkste daling in begrijpend lezen is bij leerlingen die thuis altijd of bijna altijd Nederlands spreken (PIRLS, 2023)
- Sociaal-economische status bepaalt ook taalleeruitkomsten (Gilkerson et al., 2017).
- Spreekdurf bepaalt de interactiedynamieken het meest (Duthois et al., 2026)
- **Aanbeveling: leerlingen die ondersteuning nodig hebben, zijn niet eenvoudig te definiëren. Naast remediëring, is bouwen aan een taalstimulerend klimaat in elke klas essentieel.**

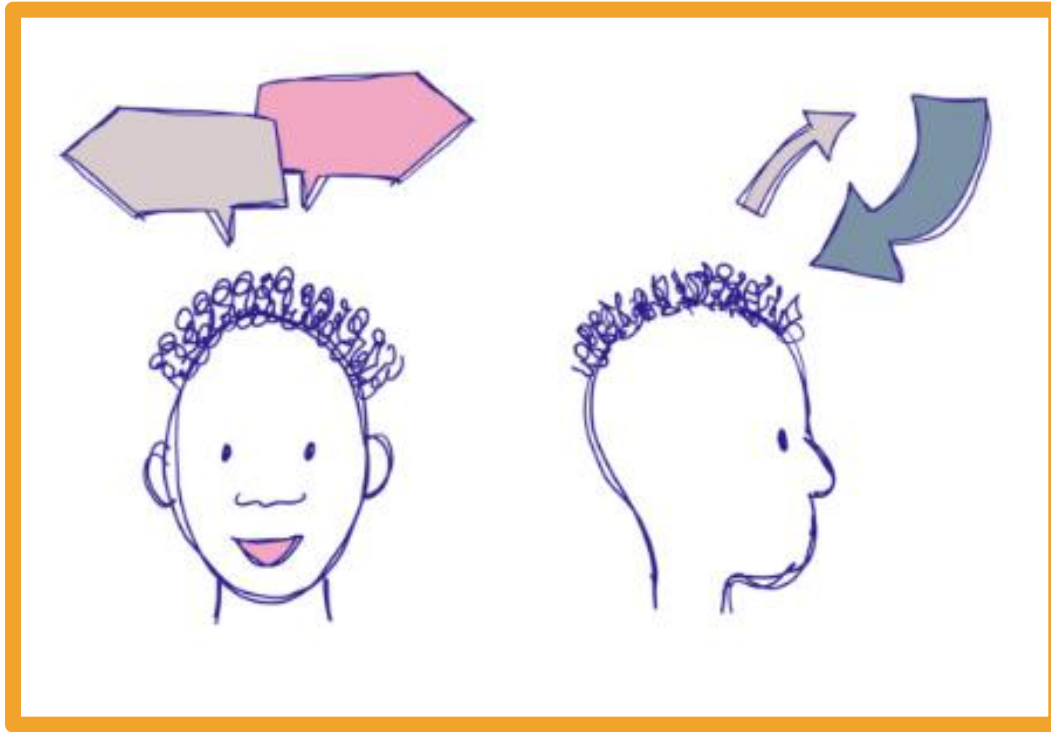
Figuur 85: Prestaties begrijpend lezen opgedeeld naargelang de mate waarin de thuistaal Nederlands is, voor 2016 en 2021, zonder controle voor andere variabelen

**BETEKENT DIT NU DAT WE
“TALIG KWETSBARE
LEERLINGEN” BEST IN APARTE
GROEPJES STEKEN?**

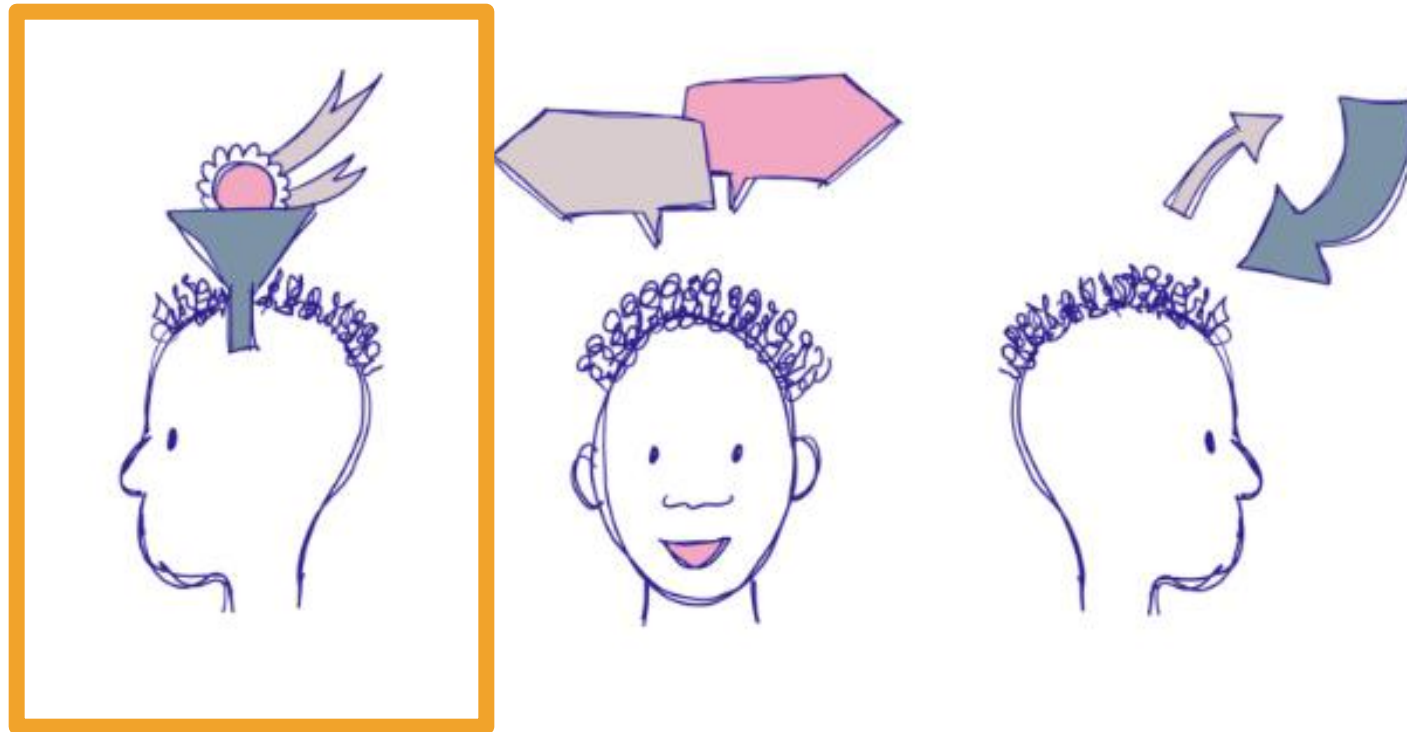
HOMOGENE GROEPSVERDELING KAN EEN STERK INSTRUMENT ZIJN VOOR TAALRUIMTE EN FEEDBACK

HOMOGENE GROEPEN KUNNEN EEN VALKUIL ZIJN IN HET TAALAANBOD

Kan best in de reguliere klas.

- Hogere interactiekwaliteit
- Belang peer-interactie

DOELGERICHT GEBRUIK VAN GROEPSVERDELING IS NODIG VOOR TALIG KWETSBARE LEERLINGEN

- Geen éénduidigheid over de **taaluitkomsten** van homogene groepen (Kieffer et al., 2025)
- **Interactiekwaliteit** ligt lager in klassen met kwetsbare leerlingen (groepsniveau) (Stahl et al., 2018)
- Verklaring: “het spiegeleffect” (Justice et al., 2013; Menninga et al., 2017)

- **Andere valkuilen**
 - ‘language first – content later” (Hedman and Magnusson, 2020)
 - **Identiteitsontwikkeling:** gevaar “othering” (Hos et al, 2019 ; Woltran & Schwab, 2025)

Aanbeveling: doelgericht gebruik van groepsverdeling en “taalheldmomenten”

DE LEERKRACHT STAAT CENTRAAL?

DE LERAAR DOET ERTOE

- Ongelijkheidsmechanismes ook binnenin de leraar
- Oplossingen liggen dus ook bij de klasleraar
- **Aanbeveling:** remediëring, ondersteuningsmaatregelen inzetten **in samenwerking met de klasleerkracht**
- **Voorbeeld uit de praktijk:** Klasjuf, en niet de zorgjuf doet aan preteaching

MEER WETEN OVER HET ONDERZOEK?

Duthois, T., Vanderlinde, R., Van Avermaet, P., & Montero Perez, M. (2026). What children get overlooked? The distribution of teachers' attention in early childhood education: a mobile eye-tracking study. *Early Childhood Research Quarterly*, 75, 109–119.

<https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2025.12.004>

Duthois, T., Montero-Perez, M., Van Avermaet, P., & Vanderlinde, R. (2025). Early childhood education teachers' professional vision of language-stimulating interactions: A mixed-method mobile eye-tracking study. *Teaching and Teacher Education*, 166, 105199.

<https://doi.org/10.1016/j.tate.2025.105199>

Duthois, T., & Van Oss, V. (2025). Through the teachers' eyes: Barriers to equitable language stimulating environments in early childhood education a qualitative mobile eye-tracking study. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 1–15.

<https://doi.org/10.1080/01434632.2025.2545427>

Duthois, T., Vanderlinde, R., Van Avermaet, P., & Montero-Perez, M. (2025). A teacher's distribution of attention and interaction opportunities in early childhood education: A.

Language and Education, 39(6), 1–22. <https://doi.org/10.1080/09500782.2025.2505178>

Thibaut Duthois

Prof. Dr. Maribel Montero Perez, Prof. Dr. Ruben Vanderlinde en Prof. Dr. Piet Van Avermaet

Dit onderzoek maakt deel uit van het TACOS-project

www.tacos-project.be

Thibaut.Duthois@ugent.be

www.ugent.be